

ปัจจัยเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดในพระภิกษุสามเณร

The risk factors for substance abuse in monk novice

พระมหาวุฒิชัย สว่างแสง

Phramaha Wuttichai Sawangsang

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนาตะวันออก

Doctor of Philosophy Program in Eastern Philosophy and Religion

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Faculty of Humanity and Social Science

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kaen University

บทคัดย่อ

บทความนี้ ผู้วิจัยต้องการนำเสนอปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้เสพยาเสพติดในพระภิกษุสามเณร โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร คือ พระไตรปิฎก พระราชบัญญัติยาเสพติด เอกสารเกี่ยวกับยาเสพติด การสังเกตพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของพระภิกษุสงฆ์สามเณรและสังเกตปรากฏการณ์จากกลุ่มบุคคลเหล่านี้

จากการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญกับการฝึกฝนจิตใจให้มีสติสัมปชัญญะ มีการบัญญัติข้อห้ามและหลักธรรมเพื่อให้เห็นโทษของสารเสพติด เพราะเมื่อเสพติดแล้วย่อมเป็นเหตุให้ตั้งอยู่บนความประมาท สารเสพติดที่ระบาดในสังคมไทยปัจจุบันล้วนแล้วแต่มีโทษทำร้ายร่างกายและจิตใจของผู้เสพทั้งสิ้น ปัจจัยเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดในพระภิกษุสามเณรเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ตัวผู้เสพเอง สภาพสิ่งแวดล้อม การไม่เข้าใจพระธรรมวินัย การไม่สวดสวดคุณของพระเถระและการบังคับใช้กฎหมายยังไม่ครอบคลุม ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดทั้งสิ้น

คำสำคัญ : ปัจจัยเสี่ยง, สารเสพติด, พระภิกษุสามเณร

Abstract

This article: Researchers want to offer the risk factors for substance abuse in monk novice. The researcher studies it from many documents: Tripitaka, the Drugs Act, documents about Drugs. The observed risk of substance abuse of novice monks and observe their behavior.

The research found that: Buddhism has to focus on training the mind to be sensible. The prohibition law and the principles of the blame for substance abuse. When the drug was indeed a reason to settle on negligence. Substance abuse is an epidemic in Thailand today all have a physical and psychological addiction of all. Risk factors for drug novice monk in place for several reasons. Such as: drugs self, environment, threat of force, failure to understand doctrine, not taken care of There and Law enforcement is not covered. These factors were at risk of substance abuse.

Keywords: risk factors, substance abuse, monk novice

บทนำ

พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศาสนาสากลและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม โดยเฉพาะในสังคมไทยที่ยอมรับเอาพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลัก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดพื้นฐานทางจริยธรรมของคนในสังคมไทย เป็นแนวทางปฏิบัติอันดีงามที่คนในสังคมให้การยอมรับและนำมาเป็นหลักพื้นฐานในการดำเนินชีวิต คุณค่าชีวิตของคนในสังคมไทยจึงสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่มีความผูกพันกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างแยกไม่ออก คำสอนทางพระพุทธศาสนานอกจากจะเน้นให้คนประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงความดีงามอันสูงสุดแล้ว ยังได้เข้าตักมั่งในจิตใจของคนไทยจนกลายเป็นนิสัย ก่อให้เกิดลักษณะนิสัยใจคอของคนไทยอย่างที่พบเห็นในปัจจุบัน เช่น ความกตัญญู กตเวที ความโอบอ้อมอารี การยิ้มแย้มแจ่มใสและความมีใจคอกว้างขวาง¹ (บุรินทร ภูัสกุล, 2545: 74) เป็นต้น นอกจากลักษณะนิสัยใจคอแล้วพระพุทธศาสนายังทรงอิทธิพลต่อระบบความคิดความเชื่อของคนในสังคมไทย จนเป็นป่องเกิดของวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของสังคมไทยที่กระจายไปทั่วภูมิภาคและกลายเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของประเทศไทย

พุทธศาสนิกชนถือว่าพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นเครื่องฝึกหัดพฤติกรรมของคนในสังคม หลักคำสอนที่เป็นหัวใจหลักของพระพุทธศาสนาก็คือ “การไม่ทำบาปทั้งปวง การบำเพ็ญกุศลให้ถึงพร้อม การชำระจิตของตนให้ผ่องแผ้ว”² (ช.ธ. (ไทย). 25/24/33 คำสอนทางพระพุทธศาสนานอกจากจะมีอิทธิพลต่อคุณค่าทางด้านศีลธรรมจริยธรรมของคนในสังคมไทยแล้ว ยังสามารถประยุกต์คำสอนทางพระพุทธศาสนาให้เข้ากับบริบทของสังคมและช่วยแก้ปัญหาของสังคมได้ เช่น ปัญหาการขาดจริยธรรมทางการเมือง ปัญหาความเลื่อมล้ำของคนในสังคม การใช้พุทธธรรมแก้ไขปัญหาความยากจน ปัญหาด้านสุขภาพ เป็นต้น พระพุทธศาสนาจึงหยั่งรากลึกและตักมั่งในสังคมไทย หรืออาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยก็คือ สังคมพุทธศาสนานั่นเอง

ในสังคมปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ อันมีผลมาจากการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ แม้จะแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตและความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยงานธุรกิจและรัฐบาล ทั่วทั้งโลก แต่ก็สร้างผลกระทบต่องสังคมชาวพุทธอย่างมาก เนื่องด้วยคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นคำสอนที่เน้นคุณค่าของชีวิต ให้คนแสวงความสุขทางด้านจิตใจมากกว่าความสุขที่เกิดจากวัตถุ เมื่อสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสวัตถุนิยม สังคมไทยที่เป็นสังคมชาวพุทธก็ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับกระแสสังคมวัตถุนิยมภายใต้ความกดดันจากชาวพุทธด้วยกันเองที่ยังยึดแนวทางปฏิบัติในรูปแบบเดิมๆ จึงเป็นความท้าทายที่พุทธบริษัทที่เป็นบุคลากรคนสำคัญในการทำหน้าที่สืบทอดและเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาต้องออกมาอธิบายและสร้างความเข้าใจให้แก่คนในสังคม บทบาทหน้าที่นี้ปัจจุบันตกเป็นภาระและหน้าที่สำคัญของนักบวชในพระพุทธศาสนา คือ พระภิกษุสงฆ์และสามเณร ที่ถือว่าเป็นหัวใจใหญ่ในการดำรงพระธรรมพระวินัย ทำหน้าที่ในการสั่งสอนพุทธจริยธรรมให้แก่คนในสังคม หากขาดพระสงฆ์ พระพุทธศาสนาก็คงไม่สามารถที่จะดำรงอยู่นอกจากจะเป็นศาสนาตายายแล้ว พระสงฆ์ยังมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของประชาชน เพราะพระสงฆ์มีหน้าที่ที่เพียงแต่ศึกษาพระธรรมวินัยเท่านั้น แต่ต้องนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาสั่งสอนประชาชนให้ประพฤติปฏิบัติตามด้วย จึงจะถือว่าทำหน้าที่ของพุทธศาสนาตายายที่สมบูรณ์³ สังคมปัจจุบันจึงถือเอาสถานะภาพของพระสงฆ์เป็นจุดวัดความเสื่อมและความเจริญของพระพุทธศาสนา หากพระสงฆ์ประพฤติดีงามถูกต้องตามพระธรรมวินัยก็แสดงว่าพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองดี หากพระสงฆ์ประพฤติย่อหย่อนก็แสดงว่าพระพุทธศาสนากำลังเสื่อม ดังนั้นพระสงฆ์นอกจากจะเป็นผู้สืบต่อศาสนาแล้วยังเป็นตัวชี้วัดความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนาอีกด้วย

³ พุทธรักษ์ ปราบนอก, วิถีชีวิตพระสงฆ์ไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1, (ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2561), หน้า 1.

กระแสพุทธศาสนาในปัจจุบันได้ถูกสื่อสังคมโจมตีตามสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการประพัตติยอ่อนของพระภิกษุสงฆ์สามเณร การประพัตติยตัวไม่เหมาะสมรวมถึงการละเมิดสิกขาบทพระธรรมวินัย ทำให้การดำรงอยู่ของพระสงฆ์ในปัจจุบันตั้งอยู่บนความลึงเลงเสียของพุทธศาสนิกชนที่ศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ปัญหาที่สำคัญที่มีการตีแผ่ตามสื่อต่างๆ ที่กระทบต่อความเชื่อความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนนั้นคือ ปัญหาการใช้สารเสพติดในพระภิกษุสงฆ์สามเณร ด้วยความเชื่อที่ว่าพระสงฆ์และสามเณรเป็นผู้ที่เห็นภัยในวัฏสงสาร ยินดีในการออกบวชประพัตติยพรหมจรรย์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดและเป็นเนื้อนาบุญอันประเสริฐอันยิ่งใหญ่กว่านาบุญทั้งปวง จึงเป็นที่เคารพศรัทธาจากพุทธศาสนิกชนที่มาทำบุญ แต่เมื่อพระภิกษุสงฆ์สามเณรประพัตติยนอกกรอบพระธรรมวินัย ย่อมทำตัวต่างปร้อยเป็นที่ติฉินนินทาเป็นที่คลายความเลื่อมใสศรัทธาจากพุทธศาสนิกชน เพราะพระพุทธศาสนาเองถือว่า ยาเสพติดคือ ภัยของผู้เสพและสังคม ดังจะเห็นได้จากที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในเรื่องอบายมุข 6 ในศีล 5 ข้อ ของคฤหัสถ์ ศีล 10 ข้อ ของสามเณรและศีล 227 ข้อ ของพระภิกษุ⁴ (ประยงค์ แสนบุราณ, 2559: 266) นอกจากนี้จะผิดในฐานะการละเมิดหลักพระธรรมวินัยแล้ว ยาเสพติดยังผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ไว้ว่า “ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพ ทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย⁵ (พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522) ดังนั้น การที่พระภิกษุสงฆ์สามเณรรูปใดมีความประพัตติยส่อไปในทางกระทำผิดหรือกระทำผิด ย่อมถือว่าได้กระทำการละเมิดพระธรรมวินัยและที่สำคัญยังผิด

ต่อกฎหมายบ้านเมือง เป็นสาเหตุให้เกิดการนำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธาและความเสื่อมใสของพุทธศาสนิกชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการนำเสนอว่าอะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัจจัยเสี่ยงต่อการเสพสารเสพติดในภิกษุสามเณร ทั้งที่ความเป็นจริงการนำเสนอและการโฆษณาที่รับรู้ถึงผิดภัยของสารเสพติดนั้น มีออกมามากมายและต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นสื่อสังคมออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือผ่านงานวิจัยต่างๆ ย่อมเป็นที่พบเห็นได้ง่าย แต่อะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้พระภิกษุสงฆ์สามเณรจะต้องละเมิดสิกขาบทพระธรรมวินัยและกฎหมายของรัฐ เพราะเมื่อทราบถึงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงที่แท้จริงเราย่อมกำหนดนโยบายหรือหาวิธีแก้ไขปัญหาได้อย่างรัดกุมถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยให้เราเข้าใจถึงสภาพจิตใจของผู้ที่ใช้สารเสพติดว่ามีสาเหตุแท้จริงมาจากอะไร เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดต่อผู้ใช้สารเสพติดจนกลายเป็นแรงผลักดันให้กลุ่มคนเหล่านั้นกลับมาใช้สารเสพติดอีก เป็นการทำตามพุทธนโยบายในการให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจเพื่อประกอบกรรมดี ละเว้นกรรมชั่วและทำจิตใจให้ผ่องใส จักเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากกว่าการคาดโทษหรือแก้ปัญหาที่ปลายเหตุที่ไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

ประเภทและชนิดของสารเสพติด

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่รัฐให้ความสำคัญและพยายามแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดโทษทางกฎหมาย ให้ความรู้แก่ประชาชนให้ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด แต่กระนั้นก็ยังมีการระบาดและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สังเกตจากการนำเสนอข่าวการจับกุมยาเสพติดตามสื่อต่างๆ ที่นำเสนอไม่เว้นแต่ละวัน ยาเสพติดที่มีการพบเห็นและจับกุมในปัจจุบันมีจำนวนมากมาย ที่ถูกผลิตขึ้นมาให้บริโภคในตลาดมีหลากหลายชื่อ ชนิดและขนาด อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากยาเสพติดมีหลากหลายชนิด ผู้วิจัยจึงขอจัดยาเสพติดซึ่งเกิดจากสารเสพติดออกเป็น 2 อย่างกว้างๆ⁶ (ประยงค์ แสนบุราณ, 2559: 267) คือ

1) ประเภทของสารเสพติด

สารเสพติดที่ระบาดในสังคมไทยมีด้วยกันหลายประเภทสามารถแบ่งออกได้ตามชนิดและการให้ผลของสารเสพติดโดยใช้หลักเกณฑ์ที่ต่างกันตามลักษณะของการออกฤทธิ์ ในที่นี้ผู้วิจัยจะแบ่งตามการออกฤทธิ์หรือที่มีผลต่อร่างกายหรือจิตใจ เพื่อที่จะให้เห็นถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับร่างกายและจิตใจว่ามีมากเพียงใด สารเสพติดที่แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อร่างกายและจิตใจนี้ สามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภท⁷ (สมหมาย แดงสกุล และธาดา วิมลวัตรเวที, 2546: 181) คือ

(1) ชนิดกดประสาท (Depressants) เช่น ผีนมรพิษ เฮโรอีน เหล้าแฉะ ยานอนหลับ ซึ่งทำให้ระบบประสาทถูกกด สมอ่งมึนงง ประสาทชา หลอดเลือดหดตัว ท้องผูก มีอาการกระตุกของกล้ามเนื้อและปัสสาวะยาก

(2) ชนิดกระตุ้นประสาท (Stimulants) เช่น กระเทียม โคเคน แอมเฟตามีน (ยาบ้า) ซึ่งทำให้ประสาทและสมองตื่นตัวตลอดเวลา ไม่รู้สึกง่วงนอน ทำให้ร่างกายไม่ได้พักผ่อนตามปกติ กระตุ้นการเต้นของหัวใจและอารมณ์ ความดันโลหิตสูง เมื่อเลิกใช้จะรู้สึกซึมเศร้า มีอาการหลับในและเมื่อหมดฤทธิ์ยาแล้วจะรู้สึกตัวสั่น ตึงเครียดอาจทำให้หมดสติและเสียชีวิตได้

(3) ชนิดหลอนประสาท (Hallucinogens) เช่น แอล.เอส.ดี. ดี.เอ็ม.ที. กาว ทินเนอร์ ซึ่งทำให้ประสาทรับความรู้สึกเกิดการเปลี่ยนแปลงผิดไปจากปกติ ความรู้สึกทางอารมณ์ผันแปร เกิดอาการประสาทหลอน ไม่สามารถควบคุมสติได้

(4) ชนิดออกฤทธิ์ผสมกัน (Mixed) เป็นสารเสพติดที่จะออกฤทธิ์ทั้งกดประสาท กระตุ้นประสาทและหลอนประสาทรวมกัน เช่น ฝิ่น จะออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทและสมองเมื่อเสพตอนแรกๆ จะกระตุ้นประสาท ทำให้รู้สึกตื่นเต้น กระปรี้กระเปร่า ร่าเริง สนุกสนานหรืออาจกดประสาททำให้เชื่องซึม เมื่อเสพเข้าไปมากจะหลอนประสาททำให้เห็นภาพลวงตาต่างๆ สมอ่งเสื่อม ควบคุมตนเองไม่ได้ และอาจเป็นโรคจิตได้ง่าย

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า สารเสพติดที่ออกฤทธิ์ต่อร่างกายและจิตใจ มีผลร้ายต่อร่างกายคือ ทำให้เสื่อมโทรม อ่อนแอ ผอมแห้งแรงน้อย เกิดอาการประสาทหลอน ไม่สามารถควบคุมสติได้และผลต่อจิตใจคือ เชื่องซึม อารมณ์แปรปรวน กระวนกระวายใจหนักสุดทำให้เสียชีวิตได้ ประเภทสารเสพติดที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นพบว่า มีการระบาดในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม เป็นต้น

2) ชนิดของสารเสพติด

ยาเสพติดมีหลากหลายชนิดมาก มีถึง 146 ชนิดที่เสพกันอยู่ทั่วโลก แต่ในบทความนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอนำมาพูดถึงชนิดที่ระบาดทั่วไปและมีฤทธิ์ร้ายแรงเท่านั้น⁸ (ประยงค์ แสนบุราณ, 2559: 268) คือ

(1) ยาบ้า เป็นสารเคมีสังเคราะห์ที่มีชื่อ “เมทแอมเฟตามีน” ในยาบ้าหนึ่งเม็ดจะมีสารเคมีสังเคราะห์นี้ประมาณ 25-30 มิลลิกรัม มีลักษณะและสีหลายอย่างแล้วแต่ผู้ผลิตจะออกแบบและสีอย่างไร ส่วนฤทธิ์ของยาบ้าจะไปกระตุ้นที่ประสาทส่วนกลาง ได้แก่ สมองและไขสันหลัง ส่งผลให้หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ ความดันโลหิตสูงขึ้น รู้สึกไม่หิว เหงื่อออกมาก ปวดศีรษะ ตาพร่า นอนไม่หลับ ถ้าทานมากจนร่างกายรับไม่ไหว ผู้เสพอาจหัวใจวายตายหรือวิกลจริต เพ้อคลั่ง เห็นภาพหลอน คิดว่า คนอื่นจะมาทำร้ายตนเอง แล้วก็ตัดสินใจทำร้ายคนอื่น

(2) เฮโรอีน เป็นสารสังเคราะห์ทางเคมี มีต้นกำเนิดมาจากฝิ่น สกัดจากฝิ่นเป็นมอร์ฟิน สังเคราะห์ทางเคมีจากมอร์ฟินเป็นเฮโรอีน ลักษณะเฮโรอีนเป็นผงสีขาวมีรสขมจัด ไม่มีกลิ่น ละลายน้ำได้ง่าย ผู้เสพสามารถเสพเฮโรอีนได้ง่าย เช่น ละลายน้ำแล้วฉีดเข้าหลอดเลือด หรือนำไปผสมกับบุหรี่สูบก็ได้ หรือนำไปลงนไฟสูดดมโอระเหยก็ได้ ฤทธิ์ของเฮโรอีนก็คือ ผู้แรกเสพจะมีอาการเคลิบเคลิ้ม มึนเมา ลืมความทุกข์ จิตใจเบิกบาน แต่ถ้าเสพจนติดและเสพมากเกินไปร่างกายจะทนไหวก็จะมีอาการ คือ ระบบทำงานของหัวใจถูกกด ทำให้หายใจไม่ปกติ หายใจแผ่ว ชักสลับหรือเสียชีวิตเพราะระบบการหายใจล้มเหลว

(3) ยาอี เป็นยาเสพติดชนิดที่เป็นสารสังเคราะห์ มีฤทธิ์กระตุ้นประสาท และทำให้ประสาทหลอน นิยมใช้กันในกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบมั่วสุมกันตามผับตามบาร์ หรือสถานเริงรมย์ที่มีเสียงเพลงดังและมีการเต้นรำกันอย่างสนุกสนาน เมื่อเสพยาอี เข้าไปแล้ว จะมีอาการผิดปกติของร่างกาย เช่น หัวใจเต้นแรงและเต้นเร็วขึ้น อัตราการหายใจถี่ปอดคั่งระเหื่อออกมา ตาพร่ามัวมองอะไรไม่ชัดเจน เป็นต้น แต่เมื่อ ยาที่เสพไปหมดฤทธิ์ลง ผู้เสพจะมีอาการวิตกกังวล มีอาการซึมเศร้าแม้เพียงเสเพล็กน้อย ยานี้จะทำลายประสาท ทำให้ผลการเรียนรู้ต่ำและสติปัญญาอ่อนด้อยลงกว่าปกติ

(4) โคเคน เป็นสารเคมีที่สกัดมาจากใบของต้นโคคา เป็นยาเสพติดที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทอย่างรุนแรง ตัวยามีลักษณะเป็นผงผลึกสีขาวคล้ายๆ แป้งที่ทำขนมปัง แต่จะละเอียดและขาวมันมากกว่านั้น ผู้เสพอาจสูดผงเข้าไปทางโพรงจมูกหรือนำโคเคนไปละลายกับน้ำแล้วฉีดเข้าหลอดเลือดดำก็ได้ เมื่อเสพเข้าไปแล้ว ผู้เสพอจะมีอาการผิดปกติภายใน 10 วินาทีเท่านั้น แต่หากผู้เสพได้เสพเข้าไปมากกว่าปกติที่เคยเสพ อาจหัวใจวายตายหรือระบบหายใจล้มเหลวก็ได้ หรือหากเสพละบากมากกว่าปกติแต่เสพออย่างต่อเนื่องยาวนาน อาจทำให้ผู้เสพอี้อดคลั่ง หวาดระแวง คนอื่นๆ คิดว่าเขาจะมาทำร้ายตนเอง

(5) ยาไอซ์ มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เมทแอมเฟตามีน” เป็นอนุพันธ์หรือเป็นส่วนหนึ่งของยาบ้า และมีฤทธิ์รุนแรงมากกว่ายาบ้ามาก จึงมีคนเรียกว่า “หัวยาบ้า” เพราะทั้งสองมีแหล่งกำเนิดอันเดียวกัน ต่างกันเพียงแต่มีกรรมวิธีในการผลิตต่างกันเท่านั้น ยาไอซ์มีการเสพล 2 วิธี คือ นำยาไปละลายน้ำแล้วฉีดเข้าเส้น และการนำยาไปเผาแล้วสูดดมควันเหมือนการเสพลยาบ้า

(6) ัญชา เป็นพืชล้มลุกชนิดหนึ่ง นิยมปลูกกันทั่วไปในประเทศไทยโดยเฉพาะชาวไร่ชาวนาหรือชาวสวน สาเหตุที่ปลูกก็เพราะเป็นพืชที่นำมาประกอบอาหารได้ และทำให้อาหารมีรสชาติอร่อย นอกเหนือจากนี้แล้ว ัญชาก็ถือว่าเป็นยาเสพติดชนิดหนึ่ง เพราะเมื่อเสพลเข้าไปแล้ว ทำให้หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ ตาแดงกำเริบเนื่องจากเส้นเลือดฝอยขยายตัวหรือแตก ความจำลดลงหรือความจำเสื่อมลงความเฉลียวฉลาดลดลง การรับรู้ระยะทางหรือเวลาผิดปกติ

สารเสพติดที่ข้มากกล่าวในที่นี้ คือ มีการพบการระบาดมากในสังคมไทย แต่ไม่ว่าจะเป็นสารเสพติดชนิดใดก็ตาม เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายจะก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวผู้เสพเอง รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา รวมทั้งทำลายประเพณีอันดีงาม ความมั่นคงของประเทศชาติ หากผู้ใช้สารเสพติดเป็นบุคคลสำคัญหรืออยู่ในระดับผู้นำที่คนในสังคมให้การเคารพนับถือ ผลเสียย่อมมีผลมากเกินจะประมาณได้ เช่น ครู อาจารย์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ หน่วยงานราชการ ตลอดจนผู้นำทางจิตวิญญาณ ผู้นำทางศาสนา เป็นต้น

หลักธรรมและข้อห้ามทางพระพุทธศาสนา

สารเสพติดถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของชาติที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะถ้ามีการระบาดและคนในชาติเสติดสารเสพติด ประเทศชาติย่อมขาดทุนกำลังและบุคคลากรที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศ สารเสพติดนอกจากจะเป็นปัญหาต่อความมั่นคงของรัฐแล้ว ยังบ่งบอกถึงปัญหาทางด้านศีลธรรมด้วย พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานทางด้านศีลธรรมของสังคมไทย ก็มีความเห็นที่สอดคล้องและคำนึงถึงปัญหาที่เกิดจากสารเสพติดเช่นเดียวกับรัฐ เนื่องด้วยหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเน้นการอบรมจิตเป็นสำคัญ เพราะเมื่อจิตใจดีแล้วจึงแจ่มใสย่อมส่งผลไปยังอวัยวะส่วนอื่นๆ ด้วย หลักธรรมต่างๆ ในพระพุทธศาสนาจึงเน้นให้ผู้ปฏิบัติฝึกอบรมจิตใจของตนเองเพื่อให้บรรลุความดีงามอันสูงสุด แต่การจะบรรลุความดีอันสูงสุดหรือการทำจิตใจให้บริสุทธิ์นั้นต้องเริ่มจากการฝึกการควบคุมกาย วาจาและใจตามลำดับ พระพุทธศาสนาจึงแบ่งรูปแบบการฝึกออกเป็นระดับๆ เพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลที่อยู่ในสถานะต่างกัน และในทุกระดับจะมีคำสอนเกี่ยวกับความตั้งมั่นในสติสัมปชัญญะหรือข้อห้ามที่จะเป็นการทำให้ขาดสติ เพราะสติเป็นพื้นฐานในการประกอบกิจการงานทุกประเภทด้วยความไม่ประมาทหรือพลั้งพลาดอันเป็นเหตุให้เกิดความวิบัติ สารเสพติดเป็นสารที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท ทำให้ผู้เสพเข้าไปตั้งมั่นในความประมาท สติสัมปชัญญะและการตัดสินใจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ย่อมส่งผลกระทบ

ต่อการดำเนินชีวิตและการรู้ดี รู้ชั่ว ความดี ความเลว ในบทความนี้ผู้วิจัยจึงได้นำหลักธรรมและข้อปฏิบัติทางพุทธจริยธรรม ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทษและข้อห้ามในการใช้สารเสพติด อันเป็นเหตุให้ขาดสติสัมปชัญญะและขาดความยับยั้งชั่งใจทำให้ไม่สามารถแยกแยะความดี ความชั่วได้

1) อบายมุข 6

อบายมุข 6 คือ วิธีชีวิต 6 อย่าง แห่งความโลภและความหลงที่ทำให้เกิดความเสื่อม ความฉิบหายของชีวิต ประกอบด้วย (1) ตึมน้ำเมา (2) เที้ยวกลางคืน (3) เที้ยวถูการละเล่น (4) เล่นการพนัน (5) คบคนชั่วเป็นมิตร (6) เกียจคร้าน

จะเห็นได้ว่า ในข้อ 1 ของอบายมุข 6 คือการตึมน้ำเามีโทษเป็นอันดับต้นๆ และได้อธิบายถึงโทษของการตึมน้ำเมาไว้ว่า หมายถึง การตึมน้ำเมาที่หมกโดยยังไม่กลั่น ได้แก่ เบียร์ ไวน์ เป็นต้น และการตึมน้ำเมาที่กลั่นแล้ว ได้แก่ สุรา และยังหมายรวมถึงการเสพสารเสพติดอื่นๆ เช่น ยาบ้า กัญชา เฮโรอีน เป็นต้นหลักอบายมุข 6 ในข้อ 1 นี้ ยังได้อธิบายโทษของการประพฤติดัดแปลงเป็นโทษ 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่งโทษจากการตึมน้ำเมาในภพกระทำ มี 6 ประการ คือ (1) ติดน้ำเมา ติดสารเสพติด เพราะสารที่มีอยู่ในสิ่งเหล่านี้ออกฤทธิ์ให้ร่างกายเกิดการเสพติดหรืออยากที่จะตีมหรือเสพอีกครั้ง (2) ขาดปัญญา ขาดสติ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ นำไปสู่การทะเลาะวิวาท เพราะฤทธิ์ของสารเหล่านี้ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทหลายด้าน อาทิ กดประสาท กระตุ้นประสาท หลอนประสาท เป็นต้น (3) เสียทรัพย์สินในการซื้อขาย เพราะต้องแลกมาด้วยเงินทองในการซื้อ (4) เกิดโรคต่างๆ โดยเฉพาะโรคตับ โรคประสาทหลอน เพราะสารในสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการทำงานของร่างกาย (5) ผู้อื่นรังเกียจ และนินทา เพราะเมื่อมาเป็นนิคมักแสดงพฤติกรรมอันน่ารังเกียจทำให้อันอื่นตีดินนินทาในภายหลัง (6) เสียการงาน เพราะเมื่อเมาแล้วจะไม่มีสติหรือไม่มีสมาธิในการทำงานได้เหมือนคนทั่วไป และอีกประการที่สองโทษจากการตึมน้ำเมาในภพหน้า มี 4 ประการ คือ (1) เกิดเป็นคนบ้า เพราะผู้ประพฤดิเช่นนี้ ขณะตายที่ยังเมาสุรามักไม่ได้พูดกล่าวว่ามีพระคุณหรือญาติมิตร ตายขณะพูดคุยมัไม่รู้เรื่อง (2) เกิดเป็นคนมีสติไม่สมประกอบหรือคนบ้า เพราะผู้ประพฤดิเช่นนี้

มักเมาสุราแล้วควบคุมสติไม่ได้ปล่อยอารมณ์โทสะ คลุ้มคลั่ง เหมือนคนบ้า (3) เกิดเป็นคนปัญญาอ่อน เพราะผู้ประพฤตินี้ ขณะเมาสุรามักพูดจาไม่เข้าใจ ขาดสติ นึกอะไรไม่ออก (4) เกิดเป็นสัตว์เลื้อยคลาน เพราะผู้ประพฤตินี้ ขณะเมาสุรามักนอนคลานตามพื้น ทำตนเหมือนสัตว์เลื้อยคลาน⁹ ([http://thaihealthlife.com/อบายมุข6/สืบค้นวันที่ 1/ 12/ 2560.](http://thaihealthlife.com/อบายมุข6/สืบค้นวันที่1/12/2560)) หลักอบายมุข 6 โดยเฉพาะข้อ 1 นี้ จึงเป็นหลักธรรมเน้นให้ศึกษาและปฏิบัติตามเพื่อไม่ให้เป็นคนคลั่งขาดสติและตั้งอยู่บนความประมาท

2) ศีลข้อ 5 ในศีล 5 และศีล 10

ศีลข้อ 5 เว้นจากของเมา คือ ไม่ควรดื่มน้ำเมา หรือเว้นจากสิ่งเสพติด ให้โทษ สิ่งเสพติดมีความหมายไม่ได้อยู่ในตัวเองอยู่แล้ว คือ เมื่อเสพมาก ๆ จะทำให้ผู้ที่เสพเลิกละและการเสพแต่ละครั้งถ้าผู้เสพไม่รู้จักระวัง การเสพจะทำให้ฤทธิ์ของสิ่งเสพติดทำลายสติสัมปชัญญะ ฤทธิ์ของสิ่งเสพติดทำให้พฤติกรรมของคนหนึ่งกลายเป็นอีกคนหนึ่ง บางคนจะปล่อยนิสัยเดิมของตัวเองออกมาซึ่งส่วนใหญ่มักก่อความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น การดื่มสุราเกิดจากเจตนาอกุศล คือ คนดื่มมีวิชา มีความหลงหรือโมหะเข้าครอบงำตัดสินใจโดยเกณฑ์หลักถือว่าเป็นอกุศลกรรม การเสพสิ่งเสพติดเมื่อกระทำไปแล้วผลของมันสามารถทำให้บุคคลลงละเมิดศีลทั้ง 4 ข้อได้ ดังนั้นพระพุทธรเจ้าจึงถือให้การละเว้นสิ่งเสพติดเป็นศีลข้อสุดท้าย รวบยอดของศีล 5 ถ้าดื่มให้มากจนควบคุมสติไม่ได้อาจจะมีการกรรมและวจีกรรมที่ก่อให้เกิดโทษเสี่ยงต่อการทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น ก่อให้เกิดโทษทั้งแก่ร่างกายและสติปัญญา ผลของการเสพที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนถือว่าการเสพสุราเป็นอกุศลกรรมอย่างสมบูรณ์ สิ่งเสพติดบางประเภทก็เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เช่น เฮโรอีน ผิ่น พวกนี้ทำให้ชีวิตสั้นและหมดอนาคตทันทีทันใด ดังนั้นการอยู่ห่างจากสิ่งเสพติดให้มากที่สุดจึงเป็นสิ่งที่ดี โดยการตั้งใจที่จะละเว้นไม่ว่าเป็นสิ่งเสพติดประเภทใด ผลเสียต่างๆ ก็จะไม่ตามมา เพราะสามารถควบคุมสติปัญญาได้ไม่เสี่ยงต่อความประมาทต่างๆ การละเว้นศีลข้อนี้ ถ้าถือเป็นจุดเริ่มต้นทำให้มีสติ การละเว้นจากสิ่งเสพติดจึงเป็นการกระทำที่ดีเพราะบุคคลนั้นปราศจากโมหะครอบงำ

3) ศีล 227 ข้อ

ศีล 227 ข้อ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งคือ ศีลของบรรพชิตในที่นี้หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ในสิกขาบทของพระสงฆ์นี้ก็ได้อธิบายข้อห้ามเพื่อมิให้พระสงฆ์ละเมิด วินัยเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดไว้ว่า พุทธกรรมการดื่มสุรามีความผิดตามพระวินัยบัญญัติที่ 1 แห่งสุรานุวัตรค หมวดที่ 6 ในประเภทอาบัติปาจิตตีย์แต่เป็นโทษที่สามารถพ้นได้ด้วย การแสดงความผิดแก่เพื่อนภิกษุด้วยกันก็ถือว่าสารภาพผิดและพ้นจากความผิดแล้ว ไม่ขาดจากความเป็นพระ ในส่วนของพุทธกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของพระภิกษุทั้งในฐานะผู้เสพและผู้ขาย ในหมวดนี้พระวินัยไม่ได้บัญญัติโทษเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาจเป็นเพราะบริบททางสังคมในพุทธกาลนั้น ไม่มียาเสพติดชนิดต่างๆ เช่นในปัจจุบัน แต่คงอนุโลมปรับโทษเป็นอาบัติทุกกฏ ในฐานะความประพฤติไม่เหมาะสมเท่านั้น ซึ่งเป็นโทษเบาที่สุดในบรรดาโทษทางพระวินัยทั้งหมด¹⁰ (พุทธรักษ์ ปรานนอก, 2560: 60-69) แต่พุทธกรรมดังกล่าว กลับมีโทษอย่างหนักทางโลกที่เรียกว่า โลกวัชชะ ซึ่งเป็นความประพฤติที่สังคมโลกติเตียน แม้โทษทางพระวินัยจะไม่ถึงขั้นลาสิกขา แต่ถ้ามีโทษใดๆ กันจนสังคมติเตียน ก็ถึงขั้นให้ลาสิกขาได้ โดยเฉพาะกรณีที่มีความเกี่ยวข้องกับสารเสพติดจะต้องลาสิกขา เพราะจะต้องได้รับโทษตามกฎหมายอาญาของบ้านเมือง

จากหลักธรรมและข้อห้ามทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ต่างแสดงให้เห็นถึงโทษภัยของสารเสพติดและให้ความสำคัญไปที่การฝึกควบคุมจิตใจ ให้มีสติสัมปชัญญะตั้งอยู่บนความไม่ประมาท แม้แต่ศีลข้อบังคับก็มีข้อห้ามที่อำนวยความสะดวกจิตใจให้เข้มแข็ง ไม่หลงสติหรือถูกครอบงำจากกิเลสได้ง่าย รวมถึงการไม่ทำผิดกฎหมายบ้านเมือง สารเสพติดทุกประเภทที่มีในปัจจุบันล้วนแล้วแต่มีผลต่อระบบประสาทและการควบคุมจิตใจทั้งสิ้น ทำให้จิตใจตั้งอยู่บนความประมาท ดังนั้นพุทธศาสนิกชนที่ตั้งอยู่บนศีลธรรมความดีงามทางพระพุทธศาสนา จึงไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว และที่สำคัญบุคคลากรทางพระพุทธศาสนา คือ พระพระภิกษุ สามเณร นอกจากจะเป็นผู้ดำรงพระวินัยให้เป็นเป็นที่เลื่อมใสของประชาชนแล้ว ยังต้องนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่เพื่อประโยชน์สุขของคนในชาติด้วย จึงควรประพฤติตนให้เหมาะสมถูกต้องดีงามตามพระธรรมวินัย และรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมด้วย

4. ปัจจัยเสี่ยงต่อการเสพสารเสพติดในพระภิกษุสามเณร

การระบาดของสารเสพติดในสังคมไทยยังปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่ารัฐบาลจะมีการบังคับใช้กฎหมายและปราบปรามการใช้สารเสพติด แต่ก็ยังเป็นไปอย่างยากลำบากและในปัจจุบันยังพบเห็นการแพร่ระบาดของสารเสพติดในพระภิกษุสงฆ์สามเณร ที่ปรากฏออกตามสื่อข่าวสารต่างๆ แต่ปัจจัยเสี่ยงหรือสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีการใช้สารเสพติดในพระภิกษุสามเณรนั้นย่อมต้องมีสาเหตุที่สำคัญ ด้วยพระภิกษุสามเณรมีกรอบพระธรรมวินัยบังคับอยู่ การที่จะต้องใช้ละเมิดสิกขาบทก็ต้องมีสาเหตุที่ประพடுத்தเช่นนั้น จากการสังเกตพฤติกรรมเสี่ยงของพระภิกษุสามเณรที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดในปัจจุบัน เกิดจากหลายปัจจัย ผู้วิจัยจึงขอสรุปให้ทราบถึงปัจจัยเสี่ยงต่อการเสพสารเสพติดในพระภิกษุสามเณรในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) ตัวผู้เสพ

ในกรณีตัวผู้เสพเองนี้สำคัญที่สุด เพราะถ้าตัวผู้เสพเข้มแข็งและรู้เท่าทันพิษภัยของสารเสพติดปัญหาการใช้สารเสพติดก็ไม่มี แต่เพราะตัวผู้เสพเองมีอารมณ์อ่อนไหว มีอารมณ์แปรปรวน รวนเร วิตกกังวล ไม่มีความมั่นคง ก้าวร้าว มีบุคลิกภาพเบี่ยงเบน ต่อต้านสังคม ไม่รู้พิษภัยของสารเสพติด เขาก็จะเสพสารเสพติด เมื่อบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาจึงมีการกลับมาใช้สารเสพติดอีกพอสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

(1) เป็นผู้ที่เคยใช้สารเสพติดมาก่อน สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ที่ใช้สารเสพติดคิดเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา คือ การคิดที่จะเลิก เพราะด้วยความหวังว่าคำสอนทางพระพุทธศาสนาจะช่วยขัดเกลาคิดใจให้ตนเองเข้มแข็งและเลิกได้อย่างเด็ดขาด แต่จากการเก็บข้อมูลพบว่าพระภิกษุสามเณรที่กลับมาใช้สารเสพติดอีกครั้งเป็นผู้ที่เคยใช้สารเสพติดมาก่อน เพราะความระล่ำระส่าย ความโหยหา ความยาก เป็นสาเหตุสำคัญที่ต้องกลับมาใช้สารเสพติดอีกครั้ง แม้บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาและพยายามที่จะเลิก แต่ด้วยความที่เคยใช้สารเสพติดมาก่อนจึงมีความติดในรสชาติของมันและอารมณ์เคลิบเคลิ้มหลังเสพ ทั้งยังขาดกำลังใจและสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่เพียงพอต่อการเลิกใช้สารเสพติด จึงกลับมาใช้สารเสพติดอีกครั้ง

(2) ปัญหาด้านสุขภาพ การใช้สารเสพติดเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วยทางด้านสุขภาพก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้พระภิกษุสามเณรที่อาพาธมีการใช้สารเสพติดเพื่อบรรเทาอาการ ด้วยโรคบางโรคก็ตอบสนองต่อการใช้สารเสพติดมากกว่ายาสามัญทั่วไป เมื่อใช้แล้วย่อมมีความติดในสารเสพติดดังกล่าวทำให้มีความพยายามใช้สารเสพติดนั้นอย่างต่อเนื่อง เพราะเมื่อใช้แล้วสารเสพติดช่วยบรรเทาความเจ็บป่วยเพราะฤทธิ์ของตัวยา ทำให้สบายตัวขึ้นและดิดยาทั้งทางร่างกายและจิตใจ

(3) คิดที่จะลอง พระภิกษุสามเณรบางรูปบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่เด็ก ยังไม่รู้เท่าทันและคิดที่จะลองใช้สารเสพติดเพียงเพื่อต้องการที่จะรู้ แต่เมื่อลองแล้วเกิดความคะนอง สนุกเคลิบเคลิ้มไปกับอารมณ์ที่เกิดจากฤทธิ์ของตัวยาจึงเกิดอาการเสพติดยา เริ่มแรกตัวผู้เสพจะมีความอยากู้งายเห็น พยายามหาข้อมูลและเข้าไปคลุกคลีกับผู้ที่ใช้สารเสพติด เข้าไปสัมผัส ผัส สูดดม และเมื่อจิตใจของตัวผู้เสพอ่อนไหวคิดที่จะลอง แล้วก็ใช้สารเสพติด ทั้งนี้ก็เพราะเมื่อจิตใจจดจ่อกับอะไรนานๆหรือมีดาร์เซ็นไร เมื่อสภาพจิตใจพร้อม ร่างกายพร้อม สิ่งแวดล้อมพร้อม ย่อมประกอบกรรมนั้นสำเร็จ การคิดที่จะลองใช้สารเสพติดก็เช่นเดียวกัน ล้วนแล้วแต่เกิดจากภาวะภายใจจิตใจก่อนทั้งสิ้น

จากข้อมูลข้างต้นสาเหตุที่สำคัญที่สุด คือ จิตใจของผู้เสพ ไม่ว่าสาเหตุนั้นจะมาจากการเคยใช้สารเสพติดมาก่อน ปัญหาด้านสุขภาพและคิดที่จะลอง ล้วนแล้วแต่เกิดจากความอ่อนไหวของจิตใจทั้งสิ้น เพราะการใช้สารเสพติดหรือไม่นั้นต้องขึ้นอยู่กับตัวบุคคลเป็นสำคัญ หากจิตใจเรามั่นคงยึดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ มีดาร์ที่จะไม่ใช้หรือดาร์ที่จะเลิกอย่างเด็ดขาดก็ย่อมทำได้ ดังนั้นผู้ที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาจึงควรที่จะเฝ้าระวังจิตใจของตนเองและฝึกฝนจิตใจให้เข้มแข็ง เมื่อสิ่งเร้าอื่นๆ เข้ามากระทบก็จะสามารถผ่านพ้นไปได้

2) สภาพสิ่งแวดล้อม

การอยู่ใกล้ชิดสารเสพติดหรือผู้ที่ใช้สารเสพติดก็เป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้พระภิกษุสามเณรมีการใช้สารเสพติด จากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมและเก็บข้อมูลพอจะสรุปสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของพระภิกษุสามเณรไว้ดังนี้

(1) สภาพสังคมภายในวัด วัดถือว่าเป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณร ทั้งยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจที่เหมาะสมแก่การบำเพ็ญสมณธรรม ทั้งยังเป็นที่ไม่พลุกพล่าน เข้าออกของคนทั่วไป แต่ถ้าหากสังคมภายในวัดมีการมีผู้เสพยาเสพติดอยู่ก่อนแล้ว พระภิกษุสามเณรที่บวชเข้ามาย่อมถูกชักจูงและคล้อยตามได้ง่าย เพราะมีตัวอย่างให้เห็นอยู่เป็นประจำมีการคลุกคลีใกล้ชิดกับสารเสพติดและตัวผู้ใช้สารเสพติด มีหน้าซ้ำสภาพความเยียบสงบภายในวัดยังเหมาะแก่การส่องเสพสารเสพติดอีกด้วย

(2) สภาพของชุมชนรอบวัด วัดแม้จะเป็นพื้นที่ที่แยกจากชุมชนเป็นเอกเทศ แต่ก็เป็นพื้นที่สาธารณะที่คนในชุมชนสามารถเข้าออกแวะเวียนมาได้ คนส่วนใหญ่ที่เข้ามาวัดก็มาทำกิจกรรมทางด้านศาสนา แต่ก็มีส่วนน้อยที่เข้ามาเพื่อกระทำการกิจอย่างอื่น สถานะของพระภิกษุสามเณรแม้จะเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนา แต่ในอีกสถานะหนึ่งก็เป็นคนธรรมดาที่มีความเป็นเด็กและวัยรุ่น ย่อมมีการพบปะพูดคุยกับวัยรุ่นด้วยกันเองหรือฆราวาสที่แวะเวียนเข้ามาหา ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันหรือรู้จักกันในสถานะญาติหรือเพื่อนฝูง หากสภาพชุมชนนั้นมีการระบาดของสารเสพติดอย่างแพร่หลาย มีผู้ค้ามีผู้เสพยาซื้อได้ง่าย การที่สารเสพติดจะระบาดเข้ามาในวัดโดยผ่านกลุ่มวัยรุ่นเหล่านี้ก็ย่อมเป็นไปได้ เพราะจากการสังเกตพฤติกรรมพบว่ากลุ่มวัยรุ่นที่เข้ามาติดต่อกับพระภิกษุสามเณร จะมีการพูดคุยกันอย่างลับๆ และล่อแหลม เข้ามาในยามวิกาลหรือคนพลุกพล่านน้อย มาทำกิจกรรมอื่นนอกจากกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น การสัการะ สภาพสังคมชุมชนรอบวัดจึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในพระภิกษุสามเณร

สภาพสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากที่ทำให้มีการใช้สารเสพติดในพระภิกษุสามเณร เนื่องด้วยสภาพสังคมที่อยู่อาศัยไม่ว่าจะเป็นภายในวัดหรือชุมชนรอบวัด หากสภาพสังคมนั้นมีการระบาดของสารเสพติด ย่อมอาจมีการชักจูงให้ใช้สารเสพติด ไม่ว่าบุคคลที่ผู้เสพยาได้คบหา อาจเป็นพระภิกษุสามเณรด้วยกันเอง เพื่อน พ่อแม่ หรือญาติพี่น้อง เป็นต้น บุคคลเหล่านี้เมื่อเสพยาเสพติดอยู่แล้ว ก็อาจจะชักนำโดยวิธีการต่างๆ หรือชักชวนให้เสพยาเสพติดด้วย

3) การขู่บังคับ

พระภิกษุสามเณรเมื่อบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาแล้ว ย่อมมีความเคารพต่อพระเถระหรือพระภิกษุผู้ที่บวชเข้ามาก่อนตามธรรมเนียมปฏิบัติ ย่อมเชื่อฟังในคำสอนตามวัตรปฏิบัติ แต่เมื่อพระเถระเหล่านั้นเป็นผู้ประพฤติไม่เหมาะสม เช่น เป็นผู้ใช้สารเสพติด ย่อมชักจูงพระภิกษุสามเณรด้วยกันเองให้เสพตามหากชักจูงไม่ได้ก็ใช้วิธีบังคับให้เสพ เพื่อป้องกันไม่ให้นำเรื่องที่ตนเองเสพไปแจ้งแก่ผู้อื่น จึงต้องชักจูงหรือบังคับให้เป็นพวกเดียวกันกับตน ผู้ที่เสพอยู่ก่อนนั้นจะเป็นผู้จัดหาสารเสพติดมาให้หรือทำตัวเป็นพ่อค้าคนกลางติดต่อซื้อขายกับคนภายนอกให้ ครั้งแรกๆ จะเป็นการให้เปล่าและเมื่อเสพติดแล้ว จะบังคับให้หาเงินมาซื้อเพื่อเสพเอง หากไม่ทำตามจะถูกทำร้ายหรือนำเรื่องที่เสพพาไปแจ้งต่อผู้อื่น ตัวผู้เสพเองเสพก็ติดในฤทธิ์ของยาทำให้เลิกไม่ได้จำเป็นจะต้องทำตามหรือต้องการใช้ยาอยู่ประจำ การทำเช่นนี้เป็นวงจรอุบาทว์ของผู้ที่ใช้สารเสพติดและดูเหมือนว่า มันจะได้ผลมาก ทำให้สารเสพติดไม่เคยลดการระบาดลงมีแต่จะเพิ่มขึ้น

4) การไม่เข้าใจพระธรรมวินัย

พระธรรมวินัยสิ่งที่พระภิกษุสามเณรต้องทำการศึกษาให้เข้าใจ แต่ก็เป็นการศึกษาที่จะเข้าใจหากไม่ได้รับคำแนะนำหรือเอาใจใส่อย่างจริงจัง การไม่เข้าใจในพระธรรมวินัยจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พระภิกษุสามเณรทำการละเมิดสิกขาบทอยู่บ่อยครั้ง ด้วยความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์เพราะการไม่ใส่ใจในการศึกษาพระธรรมวินัยให้ชัดแจ้ง หรือรู้แล้วแต่ก็เต็มใจที่จะละเมิด เพราะพระวินัยบัญญัติเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดนั้นมีบทลงโทษที่เบามาก จึงทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อการละเมิดสิกขาบทนั้น

5) การไม่สอดส่องดูแลของพระเถระ

การไม่สอดส่องดูแลหรือเอาใจใส่ในการสั่งสอนอันตวาลสิกขัตติวิหาริกของพระเถระ ถือว่าเป็นความบกพร่องที่ร้ายแรงในการกล่อมเกลาภุคบุตรผู้ที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา ด้วยผู้บวชเข้ามาใหม่ย่อมเป็นผู้ใหม่ในศาสนา การที่ได้รับการอบรมดี คำแนะนำดี การฝึกหัดดี การเอาใจใส่ที่ดี ย่อมทำให้ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้อย่อมประพฤติถูกต้องดีงาม หากจะว่าไปการที่พระภิกษุสามเณรมีพฤติกรรมในการ

ใช้สารเสพติดส่วนใหญ่ก็เกิดจากความไม่รู้ทั้งสิ้น การที่พระเถระสนใจกิจอื่น นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนพระเณรจึงถือว่าเป็นความผิดด้วยในฐานะปล่อยปละละเลย และปัญหาการใช้สารเสพติดในพระภิกษุสามเณรจะลดลงก็ด้วยการเอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนของพระเถระด้วยเช่นกัน

6) การบังคับใช้กฎหมายยังไม่ครอบคลุม

ด้วยสถานะของพระภิกษุสามเณรในปัจจุบัน เป็นผู้ตั้งอยู่ในความศรัทธาของมหาชนที่นับถือพระพุทธศาสนาและยอมยกให้พระสงฆ์สามเณรเป็นดังสมมติเทพ จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายในพระสงฆ์สามเณรเป็นไปด้วยความเกรงใจและลำบากใจ จึงทำให้ผู้ที่ไม่หวังดีใช้ช่องโหว่ของกฎหมายนี้ กระทำการไม่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็น การบวชบังหน้าเพื่อมั่วสุมเสพสารเสพติดหรือทำตัวเป็นเอเย่นค้าสารเสพติด

สรุป

จากเนื้อหาทั้งหมดในบทความนี้ ได้กล่าวถึงประเภทของสารเสพติดและหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาที่อธิบายถึงโทษของสารเสพติดว่า เป็นเหตุให้ตั้งอยู่บนความประมาท ทั้งยังได้นำเสนอให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงว่า อะไรเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในพระภิกษุสามเณร เพื่อที่จะได้กำหนดนโยบายและทางออกของปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระภิกษุสามเณรแม้จะเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนาที่ออกจากเรือน มาประพฤติปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงความดีงามสูงสุดเป็นที่ศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย แต่ก็ยังเป็นปุถุชนผู้เข้ามาฝึกหัดเช่นเดียวกับคนทั่วไป ย่อมตกเป็นทาสของกิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง การที่พบว่ามีการใช้สารเสพติดในพระภิกษุสามเณร แม้จะมีโทษทางพระวินัยไม่หนักนัก แต่ก็เป็นที่เสื่อมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนและผิดกฎหมายอาญาบ้านเมือง ความผิดลักษณะนี้สร้างความเสียหายเป็นวงกว้าง เป็นการทำลายซึ่งประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม แม้แต่พระพุทธศาสนาเองก็ได้รับความต่างพร้อย ฉะนั้นบรรพชิตจึงไม่ควรกระทำ แต่สาระสำคัญไม่ใช่การเอาแต่เพ่งโทษความผิดกัน

เพียงอย่างเดียว แต่ควรที่จะศึกษาให้ทราบถึงภาวะของปัญหาที่แท้จริง ว่าปัจจัยเสี่ยงของการใช้สารเสพติดมีสาเหตุมาจากความอ่อนแอภายในจิตใจและสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีเป็นสาเหตุทำให้มีการใช้สารเสพติด หากเราไม่ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงหรือทำแต่เพ่งโทษหรือรังเกียจผู้เสพสารเสพติดอย่างไม่เข้าใจ นั่นจะเป็นการทำร้ายตัวผู้เสพด้วยและซ้ำร้ายยังทำให้เขาเหล่านั้นกลับมาใช้สารเสพติดอีกครั้ง วิธีแก้ที่ถูกต้องคือต้องรู้ปัญหา เข้าใจผู้ที่มีปัญหาและแก้ปัญหาย่างเข้าใจ ปัญหาเหล่านั้นจึงจะถูกแก้ได้อย่างสำเร็จผลและถาวร

เอกสารอ้างอิง

1) หนังสือ/ตำรา

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

บุรินทร์ ภูัสกุล. **สังคมมนุษย์และศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, 2545.

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522. มาตรา 4. **“ยาเสพติดให้โทษ”**.

พุทธวิทย์ ปราบนอก. **วิถีชีวิตพระสงฆ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2560.

สมหมาย แดงสกุล และธาดา วิมลวัตรเวที. **สุขศึกษาและพลศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2546.

2) บทความวิชาการ

ประยงค์ แสนบูรณ. “การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสารเสพติดด้วยพุทธธรรม”. **คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2559.

3) เว็บไซต์

<http://thaihealthlife.com/อบายมุข6/ สืบค้นวันที่ 1/12/2560>.